

Főispáni állásomból távozásom óta, sajnos az 1912. évi 35. törvények Szeged város legrégibb jogos törekvését hiúsította meg, nemzeti feladata betöltésének legfontosabb eszközét vonta meg tőle, amikor a két tudományegyetem felállításánál az ügyszó méltó módon felajánlott áldozathozatal dacára Szegedet mellőzte. Fájdalmasan érezzük mindnyájan hogy épen abban az időpontban, amikor a belpolitikai viszonyok úgy alakultak, hogy a parlamenti többségi pártban, a kormányzó pártban, a nemzeti munkapártban gróf Tisza István — azt lehet mondani — diktatori sullyal és befolyással vitt vezető szerepet, épen ekkor érte Szegedet és az egész Délvidéket ez a mellőzés, mely annak a nagy nemzeti érdeknek a sérelmével jár, hogy ebből a nagy magyar metropolisból a felsőbb magyar kultúra hatásai a délvidéki nagy nemzetiségi területre nem terjedhetnek.

Az én véleményem szerint Szegedi gróf Tisza Istvánra, ki a város rekonstruktorának Tisza Lajosnak szegedi grófi előnevét és földi javainak nagy részét örökölte, erkölcsi értelemben mint hagyatéki teher hármlott, hogy a kilátásba helyezett nagyszabású intézmények létesítését elősegítse és nagybátyjának, a volt királyi biztosnak, a király képviselőjének és a törvényhozás mandatariumának ígéretét teljesítse. Nemcsak nem mozdította elő gróf Tisza Lajos nagybecsű alkötésainak betetőzését, de épen meghiúsította azt, hogy itt Szegeden egyetemi főiskola állíttassék fel, amely főiskola — Tisza Lajos szavait idézve — „gyupontja legyen a tudományos műveltségnek, a szellemi haladásnak, forrás, melyhez tódul az egész Alföld ifjúsága, hogy tudományozomját olthassa, hogy elsajátíthassa magának a magasabb fokú magyar műveltséget s azután mint annak apostola széledjen különböző életpályákra az országban”. Szeged polgárságának nyugodtságát és józan észjárását bizonyítja, hogy az a sérelmes közömbösség, mellyel Tisza István míg hatalmon volt, Szeged érdekei és nemzeti hivatása iránt viseltetett, nem fogja sohasem csökkenteni azokat a kegyetlen érzéseket, melyekkel e város közönsége Tisza Lajos emléke iránt viseltetik.

Ezen személyi vonatkozásokon kívül még egy, teljesen tárgyilagos szempontot kívánok kiemelni. Az országgyűlési képviselő választó kerületek számának és székhelyének megállapításáról szóló 1914. évi XV. t. cikk indoklását Sándor János akkori belügyminiszter 1914. évi január hó 31-én terjesztette a képviselőházhoz és az indokolásnak Szegedre vonatkozó része ezeket mondja: „Szeged város eddigi két választó kerületének háromra emelését tervezem. Budapest után legnagyobb városunk s ezt a második helyet a reázdult nagy csapások után is nemcsak megtartja, hanem igen szépen fejlődik, úgy szólván a maga belső erejéből, mert ipara nem nagy és közintézményei sem állanak megfelelő arányban a város kiváló fontosságával.” Ezt annak dokumentálására hozom fel, hogy a szegedi gróf Tisza István kormánya helyes tárgyismerettel birt Szeged fontosságáról, saját erejéből fejlődéséről, azonban megelégedett azzal, hogy megállapította, hogy a város közintézményei nem állanak megfelelő arányban a város kiváló fontosságával és nem létesítette azt a legfontosabb közintézményt, amelynek birtokában ez a legnagyobb szintiszta magyar város nemzeti misszióját betölthette volna és a magyarság előnyomulásának ezen a legfontosabb stratégiai pontján a magyar fajnak vonzó erejét és asszimiláló képességét a délmagyarországi nemzetiségi vidékeken hatályos módon érvényesíthette volna.

(Új intézmények.)

Tekintetes törvényhatósági Bizottság! A város fejlesztése terén a jövő idők feladatai-

nak részletezésébe nem kívánok becsátkozni, csak általánosságban említem meg, hogy bizonyára nincs közöttünk véleményeltérés a tekintetben, hogy a közegészségügy legfőbb feladatai között megoldást igényel a csatornázás, a vízvezeték létesítése, a kórháznak felépítése; a gazdasági érdekek terén a tanyái vasút kiépítése és a külterületi lakosság érdekében szükséges különleges intézkedések gondozása; a szegedi paprika termelésnek védelme, mert hiszen ez az ártermelés egy speciális világciikk jelentőségére emelkedhetik; a szikesföldek haszonképesse tétele; a Fehértó hasznosítása; a belvizek levezetésének eszközlése.

Az ipari és kereskedelmi érdekek felkarolása iránt mindig megvolt a helyes érzék; mindenki felismeri azt, hogy városunk jövő fejlődése és felvirágoztatása a gyárirar fejlődésétől s általában az ipari és kereskedelmi érdekek felkarolásától mily nagy mértékben függ.

Ezen nagyfontosságú feladatok teljesítése mellett bizonyára méltóztatnak majd belátni, hogy egy modern város politikája a városi üzemektől városi kezelésben levő vállalatoktól nem tekinthet el, mert új jövedelmi forrásokat kell nyitni; ma már túlhaladott álláspont minden előre törő új és új köz-

sükségletet a földhaszonbér és a pótlódó emelkedéseiből elégiteni ki. Bizonyára méltóztatnak majd keresni módokat, hogyan lehet gyarapítani a város anyagi erőit és hogyan lehet képessé tenni a várost, hogy a polgárság összes közegészségügyi, közgazdasági és közművelődési igényeit és szükségleteit kielégítse.

Mindezek után azt a kérést merem mondani, jogosult kérést intézem a tekintetes törvényhatósági bizottsághoz, hogy mély hazafias érzéstől és a város lakosságának szeretetétől áthatott főispáni működésemet támogatni méltóztatssanak. Feladatom megoldásában különösen és főképen a békességnek és a rendnek fentartásában, a háboru megpróbáltatásai között a csüggedést és elégyületlenséget nem ismerő fegyelmzetttségnek fentartásában kérem az Önök teljesen őszinte hazafias támogatását.

És most hazánk jövőjébe vetett rendíthetetlen hitem erejével kérem Istent, hogy ez a rettenetes háboru mielőbb kielégítő eredménnyel, tisztességes, méltányos, elfogadható békével befejezést nyerjen, s az ország megújodott állami és társadalmi életében a szebb jövőt mielőbb megérjük.

Isten áldja a Királyt, Isten áldja a hazát, Isten áldja Szeged város egész lakosságát!

A törvényhatóság szónoka.

Dr. Kelemen Béla után Homor István állott szólásra. A törvényhatósági bizottság nevében üdvözölte a főispánt a következő beszéddel.

Méltóságos főispán ur! Szeged törvényhatósági bizottsága nevében szölok föl, hogy méltóságodat e nevezetes napon, székfoglalója alkalmából üdvözöljem.

Méltóságos uram! E teremben különböző politikai hitvallású férfiak ülnek, de abban egyek, hogy egytől egyik mindannyian a magyar hazának lelkes polgárai. A magyar embernek pedig őseitől öröklött tulajdonsága a hazaszeretet, a király iránti hűség és a törvénytisztelet.

A hazaszeretet azt ajánlja nekünk, hogy a különböző pártok jeleiből kinevezett kormányfőfiak működése elé ne gördítsünk akadályokat, sőt őket hazafias törekvésükben tehetségünkhöz mértén teljes erőnkkel támogassuk. Király iránti hűségünk azt sugalja, hogy a Szent István koronáját hordozó királyt minden cselekedetében édes hazánk boldogítása vezérli s törvénytiszteletünk parancsszavát követjük, midőn a kinevezett kormánynak intézkedéseit tisztelettel fogadjuk.

Méltóságos uram! Minthogy méltóságod, mint Szeged városának immár kinevezett főispánja, a jelenlegi kormánynak exponense, azért hazaszeretetünkről, király iránti hűségünkről és törvénytiszteletünkről óhajtunk tanuságot tenni akkor, amidőn méltóságodat, főispáni székeben hódoló tisztelettel üdvözöljük és egyszersmind biztosítjuk Méltóságodat arról, hogy hazafias működésében méltóságod, bennünk, pártkülömbőség nélkül, mindenkor hathatós támogatót fog találni.

Méltóságos főispán ur! Minthogy a főispán működési köre nemcsak országos, politikai, hanem specialiter városi természetű is, azért nem lehet a fölött csodálkoznunk, ha a város polgárai a főispáni személyváltásnál arra is gondolnak, hogy a város érdekeit illetőleg eredmény várható a főispán működéséből. Méltóságos uram! Minket a kérdés éppen nem ejt zavarba, mert méltóságodban nemcsak a város főispánját, de Szeged város szülöttjét is tisztelhetjük. Mi méltóságodnak eddigi működéséből már példákat sorolhatnánk föl, amelyek méltóságodnak szülővárosa iránt viseltető izzó szeretetről tanuskodik. S ámbár jól tudjuk, hogy méltóságod Csongrád vármegyének főispáni

székét is betölti, mégis él bennünk az a meggyőződés, hogy méltóságod elsősorban szegedi és csak másodsorban leendő csongrád-megyei főispán.

Méltóságod jól ismeri szeretett városunk szellemi és anyagi szükségleteit. Méltóságod jól ismeri e szintiszta magyar városnak a múltban vívott küzdelmeit és csalódásait és így bizonyára meg fogja találni az eszközöket és módokat, amelyek városunk jólétét munkálják.

Méltóságos főispán ur! Ezen felsorolt tények mind kedvező auspiciumok és igen alkalmasak arra, hogy e törvényhatóság tagjait méltóságod működése iránt kedvezően hangolják; igen alkalmasak arra, hogy minket arra indítsanak, hogy méltóságodat a főispáni székeben kedvesen fogadjuk, hogy méltóságod részére a Gondviseléstől erőt és kitartást kérjünk, hogy magas hivatását eredményesen betölthesse, hogy a magyarok Istene méltóságodat édes hazánk és szeretett városunk javára sokáig éltesse. (Hosszantartó éljenzés.)

Homor beszéde után Taschler Endre főjegyző javaslatára kimondta a közgyűlés, hogy az elhangzott beszédeket szószserinti szövegükben jegyzőkönyvbe iktatja. Ezután újból dr. Kelemen Béla szólt:

— Régi hagyományokban gyökerező kedves kötelességnek teszek eleget, amikor beiktatásom napján tiszteletbeli kinevezéseket foganatosítok. Törvényadta jogomnál fogva kinevezem Rack Lipót városi jegyzőt tb. tanácsossá és dr. Hollós Józsefet tb. városi főorvossá.

A beiktató közgyűlés ezzel az aktussal lelkes hangulatban véget ért.

A közgyűlés befejezése után a küldött-ségeket fogadta a főispán. Elsőnek dr. Somogyi Szilveszter vezette a főispán elé a város tisztikarát, amelynek ragaszkodó szeretetéről és lelkes, ügybuzgó támogatásáról biztosította a főispánt, aki meleg szavakkal köszönte meg a tanusított figyelmet. Másodiknak a szegedi r. kath. papság tiszteltgett a főispánnál Breisach Béla rókusai plébános vezetésével, majd a felekezeti papság került sorra Thomay Józseffel az élén.

A szegedi katonaj parancsnokságok ki-küldöttjeit Pernecky Jenő altábornagy vezette. Meleg szavakkal üdvözölte a főispánt Szeged helyőrségének képviselőit. Utalt